

Oscar van Woensel

In het theater moet de theatermaker de baas zijn. Niet de toeschouwer, niet de producent, niet de uitbater en niet de overheid.

STATE OF THE UNION HET THEATERFESTIVAL 2002

Daar gaan we dan. Ik hou een toespraak. Dit is de derde toespraak die ik hou in mijn leven. Ik ben 31 jaar. De andere twee waren op begrafenissen. En ze waren heel kort. Nu hou ik een toespraak die de 'State of the Union' wordt genoemd. Een vreemde naam vind ik. Moet ik me nu een president voelen? Moet ik me nu de president van de Verenigde Staten van Amerika voelen? Nee. Ik geloof niet dat dat de bedoeling is. Ik geloof dat het de bedoeling is dat ik met deze toespraak het theaterseizoen 2002-2003 open; een voorspel; een intro; een preludeachtig iets. Zoiets. In Amsterdam houdt ook iemand zo'n toespraak. Maar dat is een ander iemand dus hij of zij zal andere dingen zeggen dan ik. Dat geeft me wel een bepaalde vrijheid moet ik zeggen al is 't nadeel ervan dat het het allemaal ook wat vrijblijvend maakt. Hoe moet ik dat fatsoenlijk uitdrukken; tijdens het denken over deze toespraak be kroop mij keer op keer een gevoel van willekeur. In die zin dat ik steeds op de gedachte stuitte dat het er zo weinig toe doet wat ik zeg. En dat er al zoveel deuren openstaan en ik er vervolgens dus eigenlijk voor niets een trap tegen geef.

Wat moet ik zeggen? Niemand heeft me verteld wat ik moet zeggen. Ik mag het zelf weten. De enige voorwaarde is dat ik geen mensen uitscheld en/of belachelijk maak.

Dat zal ik dan ook niet doen. Als het me niet verboden was had ik het trouwens ook niet gedaan. Het is makkelijk mensen te veroordelen op wat ze doen. En ik heb er een hekel aan. Ik maak me er zelf regelmatig aan schuldig. Misschien juist omdat het zo makkelijk is. Je zet bovendien jezelf tegelijkertijd even in een heel gunstig daglicht omdat jij niet doet waarvan je de beschuldigde verwijt het wel te doen. En jezelf in een gunstig daglicht zetten is prettig. Je voelt je even heel goed. Beter dan de rest. Of in elk geval beter dan een hoop anderen. En dat is lekker.

Maar goed. Ik wil daar geen punt van maken. Wat ik ermee wil zeggen is dat het veroordelen van anderen of van de daden van anderen misschien wat ongepast is in de wereld waarin wij werken. Dan bedoel ik de theaterwereld, want dat is toch waarom we hier nu samen zijn; om iets over de theaterwereld te zeggen. Te horen. Te denken.

Ongepast, omdat die wereld zo klein is en alle mensen die in die wereld werkzaam zijn min of meer hetzelfde voor ogen hebben. We willen allemaal mooie voorstellingen maken. Mooi. Ontroerend. Aangrijpend. Tot nadenken stemmend. Grappig. En weet ik veel wat nog meer. Ieder doet dat op de manier die hem of haar ligt. Ieder doet dat vanuit zijn of haar visie met zijn of haar

middelen. Laten we elkaar daarin respecteren en niet veroordelen. Zo. Van dat onderwerp zijn we nu af. Ik geloof dat ik nu iets persoonlijker moet gaan worden en iets meer vanuit mijn visie moet gaan spreken. Niet om die visie op te dringen of zaligmakend te verklaren, maar om hem te delen. Zoals ik dat samen met mijn collega's met Dood Paard probeer en zoals ik het probeer in de teksten die ik schrijf voor anderen. Ik heb de wijsheid niet in pacht. Maar de schrale troost – of misschien het grote geluk – is dat niemand de wijsheid in pacht heeft. Dus kunnen we rustig onze visies delen en zien of daar wat zinnigs uit voortkomt zodat ons leven weer een beetje rijker wordt. In geestelijke zin, niet in materiële.

Daar gaan we dan.

Ik heb deze toespraak ingedeeld in een aantal hoofdstukjes. Nahja, hoofdstukjes; delen; kopjes weet ik veel. Laat ook maar zitten. Ten eerste wil ik wat woorden wijden aan

SPROOKJES

Sprookjes zijn voor kinderen zeggen ze. Maar als je het Nederlands woordenboek erop naslaat kom je erachter dat de echte betekenis minder voorspelbaar is dan je zou vermoeden. Het mooiste wat er staat, is een citaat van Cees Nooteboom (ik citeer een